

Alma Jeftić

Vodič kroz prošlost budućnosti

Da li je moguće da nas naša sjećanja oblikuju? I to ne samo naš identitet, nego i naša shvatanja o drugima, o dešavanjima oko nas, o društvu, o prirodi, o politici...

Ukoliko je to zaista moguće, (a naučna istraživanja su to i potvrdila), da li ćemo onda ikada moći napredovati? Sada više nije riječ o jednom pogledu u prošlost, nego o ŽIVOTU u prošlosti, za sadašnjost u prošlosti i prošlošću oblikovanu budućnost. Ovako navedeno doima se zbunjujuće, i ne samo to: rijetki su oni koji bi prihvatili prošlošću determiniranu budućnost. Kako uopće naći mjesta za napredak, reformu (a da ne govorimo o napredovanju u smislu evropskih integracija, stabilizacije i pridruživanja, zadržavanja bezviznog režima i ostalih teško održivih „sitnica“)?!

Pojam "instrumentalizacija prošlosti" podrazumijeva manipulaciju historijskim događajima i stvaranje novog poretka sjećanja. To je trenutna situacija u Bosni i Hercegovini, gdje je "kraj historije" doveo do pojave novih kolektivnih identiteta.

Trenutno, različite kulture sjećanja opstaju u Bosni i Hercegovini, dovodeći tako do formiranja grupa i „opasnih“ Drugih. Pri tome „*Drugi*“ postaje prijetnja i nosilac bremena "mrtvih generacija" te kao takav/takva, on/ona pronalazi spas u proizvodnji svojih vlastitih sjećanja.

Četiri psihoanalitička ogleda o Drugom svjedoče ne samo o neprihvatanju, nego i o razvoju sveprisutne netolerancije. Kroz njih se Drugi promatra kao subjekat koji uživa, kao Neprijatelj, kao stigmatizirani Drugi i kao namenuti Bližnji. Izoliranje prestupnika, ludaka, bolesnih i drugačijih, dovelo je kroz historiju do fabrikovanja istih jedinki, ali i do fabrikovanja netolerantne svijesti koja kao takva egzistira i izvan granica naših mogućnosti spoznaje.

Prihvatiti Drugog i drugačijeg ne znači dozvoliti mu da uđe u naš svijet jer se on ni po čemu ne razlikuje od njegovog, nego podrazumijeva rušenje zidova vlastite netolerantnosti, eutanaziju jednog kroz historiju onesposobljenog uma i otvaranje prostora približavanju kroz upoznavanje, a ne nametanje. Međutim, različite kulture sjećanja trenutno egzistiraju na prostoru Bosne i Hercegovine, simbolizirajući tako, jedna za drugu, izbjegavanje, osuđivanje i izmišljanje prošlosti.

Putovanje kroz prošlost budućnosti umnogome će otežati svaki oblik napredovanja, počevši od onog najosnovnijeg, ličnog napretka i ostavrenja individualnih ciljeva, ma kako sitni i/ili krupni oni bili, do nemogućnosti razmišljanja o kolektivnim ciljevima i potrebama. Okovi prošlosti kojima je opasana naša budućnost teško će se razbiti, jer njihovo uklanjanje nije zasnovano na potpuno prestanku svakog oblika sjećanja i razmišljanja o prošlosti, nego na

prihvatanju i individualnoj (a kasnije i kolektivnoj) preradi materijala koji nam je kao takav predan (doživljen od strane nas samih ili nama bitnih osoba).

To nas i dovodi do pokušaja pronalaska odgovora na pitanje o mogućnosti prihvatanja Drugih, kao i identificiranja barijera koje razdvajaju ljude. Također, jedno od rješenja koje se nameće je sposobnost prevladavanja prošlosti koje zahtijeva prelazak od "izmišljanja" ka "pripitomljavanju" sjećanja i raznolikosti. Koliko je to moguće, pokazat će vrijeme i iskustva onih koji u tome pokušaju. Bila Evropa zajednički cilj ili ne, određene stvari se same od sebe nameću, kao ciljevi ili kao problemi. Na nama je da odlučimo u koju grupu ćemo ih svrstati.

PR

DIOGEN pro kultura magazin
<http://diogen.weebly.com/>